СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Рік LI. Ч. 216. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 5-го листопаду 1943. No. 216. Jersey City, N. J., Friday, November 5, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДІСТАЛИ ПІДВИШКУ, МАЙНЕРИ ЙДУТЬ ДО РОБОТИ

ВАШИНГТОН. Після того, як федеральний уряд перебрав копальні угля під свій заряд, секретар внутрішних справ, Гаролд Л. Ікес заключив з Джаном Дж. Луисом, головою майнерської юнії, контракт для унормування майнерської платні. Головні точки контракту такі: Майнери будуть працювати 8 годин денно, замісць досішних 7, а тиждень обійме 48 годин праці. Платня буде підвищена на $1.50 денно, а в цій підвищці міститься заплата за дорогу „від дверей" майни до місця праці. Зате майнери будуть мати лише чверть години перерви на обід замісць дотеперішньої пів години. Разом майнер дістане $8.50 денно, або $56.74 за 6-денний тиждень праці. Досі майнери діставали за 6-денний тиждень із 42 годин праці $45.50. — Переговори за підвищку платні велися ще від 1. травня і тоді майнерська юнія зажадала безумовної доплати по $2 на день, а день мав обіймати 7 годин праці.

Безпосередно після заключення нового контракту із секретарем Ікесом, як урядовим адміністратором майн, Джан Дж. Луис, голова Злучених Майнерських Робітників Америки видав зазив до відділів юнії і до всіх 530,000 її членів, щоб вони негайно ставали до праці. Контрак має ще бути потверджений Военною Радою Праці.

„Поставити Луиса під суд" — жадає сенатор Бирд.

Сенатор Гарі Борд висловився з нагоди переговорів Ікеса з Луисом, що уряд пестить Луиса і тепер Луис думає, що він більший ніж уряд. Колиб так який підприємець відважився на подібний опір як майнерський провідник, президент Рузвелт бу би назвав підприємця зрадником і післав до тюрми. Треба по справедливости трактувати і Джана Луиса та поставити його під суд на підставі закону Смита-Конели за опір владі і саботаж — каже сенатор.

ҐУБЕРНАТОР ДЮЇ НЕ ДУМАЄ ПРО ПРЕЗИДЕНТУРУ.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок перемоги републиканців при виборах у стейті Ню Йорк, зросла повага ґубернатора Дюї до цього ступня, що появилися голоси, щоб приневолити його кандидувати на уряд президента Злучених Держав при виборах в 1944. р. Дюї, памятаючи на свою обіцянку перед виборами минулого року, що він видержить на становищі ґубернатора законних 4 роки, заявив оце ґазетярам: „Я не є і не буду кандидатом на президента в 1944 р. Нічого не сталося такого, щоб я мав зміняти своє становище в цій справі."

ЗБУДУВАЛИ КОРАБЕЛЬ УПРОДОВЖ 25 ДНІВ.

ГІНҐЕМ (Масачусетс). — У тутешнім корабельнім варстаті Бетлегем-Гінґем заложили бельок під будову нового корабля-нищителя 10 вересня, а спустили готовий корабель на воду 14. жовтня, отже викінчили його будову упродовж 25 днів. Корабель цей, під іменем Рінолдс, має 1,300 тон містоти і піде на службу британської фльоти.

ТАЙНИ ЛЕТУНСЬКОГО МАЙДАНУ РАЙТА.

ДЕЙТОН (Огайо). — Тутешній летунський майдан, названий іменем винахідника літаків Райта, є під управою військової влади, і тут зосереджені всі тайни модерного летництва. Кожен новий модель літака мусить бути належно випробований на цьому майдані, а до такої служби майдан знадоблений найріжнішими лябораторіями, приладами й тунелями. З огляду на военну справу, тайни не можуть бути оголошені, але тутешні военні секрети в летництві є справжньою тайною зброєю, а не лише пострахом. Тут, наприклад, є тунель, в якому випробовують модель літака із скорістю 400 миль на годину. В іншім тунелю випробовують парашути, а ще в іншім „чуда" военної техніки, про які пересічний громадянин не може навіть мріти. Коли ці тайни підуть в рух, зміниться цілковито напрям війни, а навіть розвиток цивілізації піде іншими шляхами.

ФЕДЕРАЛЬНІ ВОЄННІ АҐЕНЦІЇ МУСЯТЬ ІСНУВАТИ ЩЕ Й ПІСЛЯ ВІЙНИ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На зібранню Конґресу Промислових Організацій СІО промовляв віцепрезидент Генрі А. Волес. Він заявив, що безпосередно після війни мусять бути втримані теперішні воєнні аґенції, щоб вони могли поглотити різні противудари з нагоди повороту вояків з війни. „Коли ми незужиткуємо всієї нашої енерґії та знання на післявоєнне плянування, то край буде переповнений бандами людей, що шукають хліба там, де його нема; роботи там, де її не можна буде найти; даху там, де нема охорони" — сказав Волес. Одначе він остеріг також СІО, щоб не входити в умови з підприємцями для ограблення кишені консументів — Пані Рузвелт у своїй промові домагалася збільшення освіти для робітників.

За спільний американський фронт на міжнародній робітничій конференції

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На конвенції Конґресу Промислових Організацій (СІО) перейшла резолюція з домаганням, щоб американські робітничі організації дійшли до порозуміння для осягнення одноцільного американського фронту на міжнародній робітничій конференції, що відбудеться наступного року в місяцю травні в Лондоні. У виконанню резолюції предсідник СІО Филип Морей має запросити на спільну нараду представників СІО, Американської Федерації Праці і залізничих братств та переговорити з ними підстави до створення робітничої едности в Америці. Щойно, коли американське робітництво створить солідарний робітничий фронт, можна буде домагатися єдности робітничих організацій цілого світу — говориться в поясненнях до резолюції.

ХОЧУТЬ ВИСИЛАТИ АМЕРИКАНСЬКІ ФАБРИКИ ЗАГРАНИЦЮ

ВАШИНГТОН. — Комітети для Краєвої Політики і Плянування при Товаристві Бизнесменів, Робітників і Хліборобів випрацювали плян переміни военної індустрії на мирову. У першу чергу треба покасувати контракти для военної продукції таких предметів, яких уже є досить. При касуванню контрактів виплатити підприємцям 76% відшкодування за решту невипродукованих предметів упродовж 30 днів, а фабричну машинерію відкупити і перевезти до країв, звільнених спід ворожої окупації, щоб там можна було продукувати предмети для життя. Надвишку випродукованих матеріялів треба випродати поміж населення так, щоб не виклинкати заколоту на ринку і не пошкодити підприємствам. Оце засади для повернення военної продукції на мирову.

СЕНАТ ЗГІДНИЙ ПРИНЯТИ ПОСТАНОВУ МОСКОВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЯК ВКАЗІВКУ

ВАШИНГТОН. — На підставі порозуміння провідних сенаторів обох великих партій, має бути вставлена до резолюції сенату про амереканську закордонну політику точка 4. Московської Декларації і в той спосіб має бути закінчена дебата над цією політикою. Ця точка згадує про створення міжнародньої організації для забезпеки й миру.

Дальші відгуки московської конференції

Націсти взялися вибріхувати удар, що їм завдала московська конференція, своїм випробованим способом говорити одно на один бік, а друге на другий бік. У своїй пропаганді англійською мовою націстичне радіо переконує американців і британців, що московська конференція це здача американських і британських інтересів перед Москвою; мовляв американці й британці продалися Сталінови. У своїй пропаґанді, призначеній для консумції самих німців у нутрі Німеччини, націстична пропаганда почала грати зо збільшеною силою на нуту большевицької небезпеки. Наконець у своїх російських програмах, призначених для росіян, берлінське радіо заговорило про те, що росіяни продалися американцям і британцям та що Сталін нині просто стоїть на колінах перед Іденом і Голом.

Шведська преса просто однодушно заявляє, що московська конферниія означає похоронення німецьких надій на сепаратний мир з Росією. Деякі ґазети висказують свої побоювання за малі держави, головно Фінляндію.

Фінські ґазети зраджують зприводу московської декларації зденервовання; вони зажурені тим, що в декларації не згадується поіменно ні Фінляндії, ні Польщі ні балтійських держав.

Замітне для оцінки значіння московської конференції й московської декларації становище московської преси. „Червона зоря", орґан советської армії, звертаючи увагу передусім на мілітарний бік конференції, каже, що тепер „Гітлерівська Німеччина й її европейські сателіти, котрі вже пізнали силу ударів червоної армії, та аліянтських збройних сил, дізнають ще повної потуги злучених аліянтських ударів зо сходу й заходу". Всі інші московські часописи величають доспіх московської конференції, при чому замітно послугуються щедро цитатами з лондонських ґазет та висказами американських конґресменів, сенаторів і урядників. Орґан комуністичної молоді каже, що московська конференція задемонструвала перед світом силу боевого побратимства Англії, Совевіт і Америки та що це означає приспішення остаточної перемоги над фашистівською коаліцією.

ЗАМІТНА РОЗМОВА ІДЕНА З ТУРЕЦЬКИМ МІНІСТРОМ ЗАГР. СПРАВ

Секретар стейту Гол і британський секретар заграничних справ Іден уже виїхали з Москви. Іден поїхав до Каїра на розмову з турецьким міністром заграничних справ Менеменцоґлу. Розмова викликає незвичайне зацікавлення на Балкані й Близькому Сході.

БРИТІЙЦІ ПРОБУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО МОСТУ.—Три американські інжиніри приґлядаються, як британські вояки переходять міст, котрий американці збудували через ріку Вольтурно в Італії. Міст виставлено не дивлячись на завзятий огонь ворожої артилерії.

400 БОМБОВИКІВ НАЛІТАЄ НА НІМЕЦЬКИЙ ПОРТ

ЛОНДОН. — Понад 400 „літаючих фортець" і „либераторів", найбільша повітряна сила, яку досі вислала кудинебудь Америка, вдарило в понеділок на Німеччину, а спеціяльно на Вільгельмсгафен, базу німецьких военних кораблів та гніздо підводних човнів. Разом з боевиками, що товаришили бомбовикам, в ескадрі було коло тисячі літаків. Комунікат про виправу каже, що порт збомбардовано важко. Замітно, що нападаючі мали незвичайно низькі втрати, бо всего 5 бомбовиків, два літаки середньої величини та три боевики. Ворогови знищено 48 літаків.

Німецьке радіо подало вістку про бомбардування міста Кельн. Американські літаки били теж по націстичних базах у Франції, як по летнищах в Ас. Андре де Л'Ер, що лежить 40 миль від Парижа.

Рівночасно англійські бомбовики вдарили по ворожих кораблях на французькій ріці Сені та в одному голяндському (неназваному) порті. Пізніше фльотиля британських бомбовиків бомбардувала залізничу стацію в Антверпії, в Бельгії.

АЛІЯНТИ ВЖЕ ЗАНЯЛИ ГІРСЬКИЙ ХРЕБЕТ МАСІКО.

АЛЖІР. — Пята армія ґенерала Кларка доконала вже заняття всего гірського хребта Масіко та має під своєю владою гору Кроче та долину Ґаріліяно. До ріки Гаріліяно їй усего три милі. Дорога до Формії вже теж в аліянтських руках.

На адрійському кінці боєвої лінії восьма армія вже на добре всадовилася за рікою Тріньо та загрожує поважно ворожій обороні понижче Риму.

Просто всі аліянтські частини на цьому военному театрі поробили поступи.

АЛІЯНТСЬКИЙ НАЛЕТ НА АВСТРІЮ БУВ УСПІШНИЙ.

АЛЖІР. — Світлини з різних военних обєктів в Австрії, бомбардованих аліянтськими літаками з північної Африки, доказують, що налет увінчався надзвичайним успіхом. Фабрики военних літаків у Вінер Найштадті коло Відня зовсім розбиті. Кромі цього світлини виказали, що аліянтські бомбовики розбили принаймні 30 ворожих боевиків.

Ці бомбовики били тоді теж по фабриках літаків марки Штейр Даймлер Пух.

РВУТЬ ВОРОЖУ СИЛУ НА МОРЮ.

АЛЖІР. — Американські бомбовики навістили в понеділок італійський порт Анкону й зробили там нездатним до мореплавби італійський кружляк „Отавіо Авґусто", котрий націсти приготовляли для кампанії проти Аліянтів.

ЧЕРВОНА АРМІЯ 13 МИЛЬ ВІД ХЕРСОНУ.

ЛОНДОН. — Російські війська доперли в середу на віддаль 13 миль від Херсону, важного чорноморського порту при гирлі ріки Дніпра. Німецькі війська відступають поспішно через ріку, тратячи при тому тисячі людей та покидаючи стирти припасів та машин. Червона армія вже находиться в Малих Копанях. Вона наступає зо скорістю 10 миль на день.

Комунікат червоної армії не говорить нічого про битву на Криму. Зате німецький комунікат каже, що російські війська, котрі заткали вихід з Криму, не пішли на Крим а погналися далі на захід, а зате інші російські війська, на спілку з морськими силами, напирають на Крим з південного кінця півострова. Ще інші російські сили висаджено на східний конець Криму, ставлячи тим сімнацяту німецьку армію в важке положення.

Сюди приходять вісти, що за відступаючими розбитими німцями в Україні женуться відділи козаків, завдаючи їм страшні втрати. Військові знавці признають, що німецькі втрати на Україні мусять бути великі, бо український терен облекшує наступ, але утруднює відступ. Вони признають велике військове значення для російської перемоги на Україні: занявши Крим, російська армія буде вже паном летнищ, що віддалені всего 400 миль від румунської столиці Букарешту й центра румунської нафти Плоешті.

АМЕРИКАНСЬКА ПЕРЕМОГА НАД ЯПОНСЬКОЮ ФЛЬОТОЮ Й ЛІТАКАМИ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — У противагу нашим силам на Бавґейнвилі японці нагромадили коло Рабавлу велику силу военних і торговельних кораблів. На цю силу налетіли в вівторок аліянтські літаки та по завзятій битві в повітрю затопили три ворожі нищителі й 12 ворожих торговельних кораблів на загальну суму 50,000 тон; кромі цього ушкодили поважно два великі кружляки та 9 торговельних кораблів на 40,000 тон. У бою знищено певно 85 літаків, а кромі цього правдоподібно ще 23. Аліянти втратили в бою 9 бомбовиків і 10 боєвиків.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Загрозливий прояв

Вибори з минулого вівтірка стали тепер предметом прерізних вияснювань з боку ґазетних редакторів і радіових коментаторів. Найбільше з них хоче вичитати з виборів передовсім якісь вказівки про розвій громадських настроїв головно з огляду на надходячі в найближчому році президіяльні вибори. Що це має велике практичне значіння, заперечити не можна, одначе рівночасно треба підчеркнути, що є в цих виборах обяви, які мають ще більше значіння, як питання, в бік котрої партії схиляються народні симпатії, які мають значіння не на вирішення найближчих президіяльних виборів, а на вирішення цілого розвою американського народу на довге майбутнє.

На цю преважну справу вказує пальцем широко нині в Америці відома подія з виборів у місті Ню Йорку. Ставав до них як кандидат на найвищого суддю в дистрикті Ню Йорк один міський суддя. Дістав він був потвердження для своєї кандидатури від Демократичної й Републиканської партій. Зараз по одержанню номінації від демократичної орґанізації, він телефонував до одного ноторичного рекетіра й запевняв його, що він за попертя його кандидатури буде йому льояльним до смерти. Прокураторія, що підслухувала розмови рекетіра, вивела справу на публичний вид. Кандидатови зроблено слідство, підчас котрого він не заперечив, що його рекетір попирав та що він рекетірови обіцяв за те досмертну льояльність, а тільки, зо сльозами в очах, боронився, що він не знав, що його поплечник — рекетір. Не дивлячися на те, кандидат, що заприсяг досмертну льояльність беззаконникови, був вибраний суддею, себто урядником, що має іншим людям виміряти справедливість і переводити в життя закони.

Коли такий ужиток зо свого громадянського права зробили не одиниці, а десятки тисяч громадян, то це треба признати небезпекою для політичної системи, що віддає громадянам право рішати про таку справу. Можна в цьому факті зовсім слушно вичитати небезпеку для тої системи, котра кожного громадянина признає дозрілим суддею рішати, хто надається бути суддею. Такий факт мусить закликати до застанови кожного громадянина, що зацікавлений у поступі краю та в щастю його людей. Хто потурав би того роду суспільним обявам, той показав би, що йому доля американської демократії зовсім байдужа. Всім громадянам краю треба братися за те, аби шукати за причинами страшного суспільного лиха, а найшовши його, подумати потім за засоби, якимиб йому найкраще зарадити. Навіть цісарські монархії, хочкуди гірші політичні системи від демократичної републики, голосили, що справедливість це фундамент престолу, і ми знаємо, що престоли валилися, як піддані цісарів переставали вірити, що цісарі признають справедливість. Якжеж інакше може бути з демократичною системою, котра за першу ціль ставить не добро пануючого дому, а добро загалу громадян?

Через пресові конференції — до народу

„Згідно з вашою конституцією, ваш президент держави має сильнішу особисту владу ніж який другий чоловік у світі, чи навіть сильнішу від будь якої людини, яка колинебудь жила в світі". Ось таке мав заявити свого часу Бренден Брекен, британський міністер інформацій, американській конгресменці Клер Бут Люс. Це вона нагадує, пишучи тепер про потребу ревізії американської заграничної політики (Liberty, November, 6.)

З того, що сказав Брекен виходилоб, що, коли брати під увагу нашу заграничну політику, то властиво вся вона в руках президента. Так теж думає і конґресменка Люс. А що вона републиканка, тож і витягає з цього деякі далекосяглі заключення, з яких виходилоб, що теперішня демократична адміністрація, а в першу чергу сам президент, не мають ясної заграничної політики. Та поминаючи те, що можна вважати її „партійним ударом", вона підносить заразом і багато таких завваг, що є тепер загальними теж і модерній американській політичній літературі, як теж і в пресі. В цій останній постійно про це пишуть між іншим такі особи як Дороті Томпсон та Волтер Липмен, що є горячими прихильниками президента Рузвелта.

Має силу і її не має.

Коли брати справи „формально" і „законно", то це правда, що наша конституція дає президентови право керувати заграничною політикою, заключати різні військові, політичні чи тороговельні договори, навіть такі, що відносяться до територіяльних змін. Згадуємо за це, бо саме тепер це є дуже актуальним, коли мати на увазі от хочби ті переговори, що велись у Москві. Зазначимо, що там не заключено ніяких „договорів", а були там властиво виміни думок, що довели до згоди щодо певних проблєм. Міг там як би зайшла потреба, відразу підписати договір Вячеслав Молотов, формально совєтський міністер заграничних справ, а властиво голосник Йосифа Сталіна, що є в Совєтах безапеляційно рішальним у всіх справах. Міг теж там підписати договір і Антоні Іден, британський міністер заграничних справ, що заступав британського премієра Винстона Чорчила, що добре знає, що можна підписати, себто на що британський парлямент дасть певну згоду. І цілком певно міг підписати такий договір теж і Кордел Гол, секретар стейту, що є відповідальний тільки перед президентом Рузвелтом, якщо тільки президент був би за такий договір. Та проте ніякого договору не підписано... Це не означає якогось ослаблення того, чого доконано на конференції в Москві, бо там таки зайшли події незвичайно великої ваги. І щодо деяких справ можна вже було й там сформувати цілком певно навіть і формальний договір між Злученими Державами, Великою Британією, СССР та Китаєм. Та, як дехто пише, з уваги на американські відносини, придержуванось у всьому тому повздержливости. Іншими словами, малося на увазі, як прийме американський нарід усе те, що врадили в Москві. З цього виходить, що хоч між тими заступниками, що радили в Москві, представник президента Рузвелта представляв властиво „найсильнішого контрагента", якому сама американська конституція надає такі великі права, яких формально не мали представники Англії й Совєтів, то якраз з огляду на того „найсильнішого", треба було мати на увазі, що то скаже про те все — американський нарід.

Хто тільки трохи над тим застановиться, той відразу пізнає, що та „осторожність" є диктована гірким минулим, себто тим, що сталося з тими договорами, що то були звязані з минулою світовою війною, а які застали американський нарід неприготованим до розуміння різних міжнародних складних проблем, непорозумінь та спорів. Тому і скоро вмив він руки від того всього, що президент Вилсон задумав перевести, хоч воно було конечним для вдержання світового замирення і припинення нового воєнного вибуху. Заважив тут, як знаємо, американський сенат, що відмовився поперти заграничну політику президента Рузвелта. Але й сенат не був би рішився на такий крок, колиб не було такого сентименту в більшости американського народу. Вправді конґресменка Люс дуже обмежує владу конгресу відносно заграничної політики, бо каже, що палата послів може тільки відмовити президентови фондів, а сенат заветувати, коли з президентом не згідні щодо заключення ним договорів, але проте таки вислід є такий, що хоч усе право є за президентом, то з нього може ніщо не вийти, якщо президент не має за собою конґресу, властиво сенату. А найважніше — маси народу, що рішають остаточно — при виборах.

Як пізнати волю народу?

Конгресменка Люс все те знає, та хоч як „добра републиканка" спихає за те вину таки на президента (а трохи на конституцію!), шукає з цього виходу. І дораджує, щоби президент поступав менш більш в подібний спосіб, як це робить британський премієр Чорчил, що являється перед парляментом і здає там звіти, дає вияснення теж і щодо справ заграничної політики та відповідає на запити. Те саме робить там і міністер закордонних справ Іден, і подібно, каже конґресменка, міг би поступати і секретар стейту Гол. А колиб вони не хотіли виступати в конґресі перед цілим збором представників, то повинніб, на думку конґресменки, зявлятись перед сенатським комітетом для заграничних звязків чи перед комітетом палати репрезентантів для справ заграничних.

Конгресменка здає собі справу з того, що можуть бути такі справи, що їх тяжко видвигати передвчасно на публичній арені. Та вона тої думки, що такі побоювання є вислідом зневіри в нарід, в американську демократію. Каже, що коли можна такі складні справи обговорювати прилюдно в британськім парляменті, то чому не можнаб те саме пробувати і в американськім конґресі. Вона тої думки, що президент краще зробить, як таки скаже загалови більше фактів, бо тоді йому лекше буде перевести те, чого він бажає. Каже, що якщоб загалови була сказана перед Перл Гарбором вся правда про справжні воєнні заміри Японії, як це тепер її видно з проголошених урядом документів, то нарід був би інакше віднісся до воєнної небезпеки, якої так довго не добачував, бо не знав певних фактів, що були відомі президентови, а яких президент не подавав до публичного відома, щоб загал не „залякувати".

Пресові конференції президента.

Та якби глядіти на ось ті пропозиції конґресменки Люс, що мають на цілі „зблизити" президента з „народом", щоби він вичув добре його думку, то це є трохи дальша дорога. Зате є інша, на яку конґресменка не звернула уваги, а зглядно не приписала їй визначнішої ролі. Зате особливо підкреслив цей шлях Артур Крок, вашинґтонський кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс". Ось тим шляхом прямої сполуки президента з народом вважає Крок пресові конференції, що їх постійно відбуває президент з журналістами, з представниками цеї преси, що є кожного дня в постійнім звязку з масами народу. Коли про таку справу вважає відповідним заговорити того роду впливовий журналіст, яким є Артур Крок, якому приписують навіть таку річ, як уступлення Сомнера Велеса з департаменту стейту, то ясне, що тут мова про щось дуже серіозне. Коли вже говориться про „пресові конференції" як „інституцію", то хоч та інституція є неформальною і не має за собою якоїсь леґальної підстави, то наділі вона є таки дуже сильною, коли іде про її звязок з масами народу та про поширення серед них певних думок.

Певно, що можна дебатувати над тим, як це підносить конгресменка Люс, чи вимагати від президента вже тепер ясної й отвертої відповіди, наприклад, про те, яка судьба жде Латвію, Естонію, Литву, Фінляндію чи „східні кордони" Польщі. Такі питання моглиб ставити і журналісти підчас пресових конференцій. Але, чи президент мусить на все відповідати? Таж не все дає відповідь і Чорчил в британськім парляменті, а дораджує з дечим нераз підождати! Та назагал виглядає так, що краще навіть і „дражливі" питання завчасу порушувати, ніж ставити зґодом загал перед „доконані факти", особливо, коли такі доконані факти є не такою розвязкою, якої загал надіявся.

Згадуємо за те, бо коли війна опинилась в такому положенню, що вона може в Европі „нагло" скінчитись, та що вже через те треба підготовляти ясну програму на той час, коли це станеться, то тепер таки треба бути президентови з народом в постійнім контакті й такі справи вияснювати, бо Америці припаде чи не найважніша роля в закінченню війни і в повоєннім плянуванню. Це вже так якби вирішена справа. Обовязку, який отсим спадає на президента, а який обіймає собою наш край і цілий світ, президент не зможе виконати, коли американський нарід не буде до цього якслід приготований. Найскорший шлях до народу іде таки через пресу. Чим більше президент втаємничить пресу в заграничні справи, тим ясніше вона зможе про це писати з американського боку, бо це є перше, що американський нарід обходить. Він мусить добачувати в усьому теж і свій інтерес — ідеольоґічний, моральний і матеріяльний. І узгіднити це з інтересами інших. А це не така легка справа. Вона цілком певно не піде гладко. Та президент Рузвелт знає це краще інших. І тому саме, як нам здається, пресові конференції президента зачали тепер прибирати великої ваги.

Проф. Микола Чубатий.

ЧИ ҐЛЬОРИФІКАЦІЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ЦЕ ЩОСЬ НОВЕ У ВІДНОСИНАХ МОСКВИ ДО УКРАЇНИ?

В останніх днях наробили шуму дві події з українського, що так скажемо, боєвого фронту. Сталін установив ордер ім. Богдана Хмельницького, що його будуть давати воякам за заслуги на фронті та партизанам, за боротьбу поза фронтом. Старовинне українське місто Переяслав дістало новий додаток Хмельницький, тому повна назва того міста буде Переяслав-Хмельницький. Ці події наробили шуму як сензація в американській пресі, мовляв це зміна політики супроти України. Ця сама подія збаламутила багато й українських людей в Америці: „Що ви думаєте — питають — що це має значити?

Вірю, що американські журналісти не розуміють про що йде тому може й з переконання думають, що це якийсь новий курс Москви супроти України. Здивування декого з українських людей, з яким мені особисто прийшлося стрінути, переконують мене тільки про слабе політичне вироблення тих людей. На ділі ці дві події не значать абсолютно нічого такого, що хотіли б видіти чужинці та дехто з наших людей. Ці дві події навпаки є тільки доказом, що часи комунізму у Росії проминають, а приходить до значіння російський велико-державний націоналізм.

Перший памятник Хмельницькому збудував також царат.

Відомо прецінь, що в Києві на Софійській площі, перед старинною катедрою Св. Софії, збудованою Ярославом Мудрим, де теж спочивають його кости, стоїть памятник гетьмана Богдана Хмельницького. Цей памятник збудували перед війною за часів білого царя, в часі найлютішого переслідування українства в Росії. Памятник навіть не поганий. Хмельницький сидить на прудкім кони, що став дуба. Гетьман енерґійно вказує булавою на північ. Під памятником на педесталі напис: „Хочемо під православного царя восточного". Не ручу, чи дослівно написані ті слова, що їх вигукувала темна козацька маса на тій нещасливій Переяславській Раді (1654), але напевно напис був того змісту. Енерґійний рух гетьмана булавою на північ мав немов вказувати українцям шлях, яким їм йти.

В часі революції та української влади в Києві українська університетська молодь після одної протимосковської демонстрації з долотами та молотками кинулась нищити той упідляючий український нарід надпис, поставлений гнобителями України, бо сам памятник вшанувала. На місце того надпису вмістили тимчасовий новий напис, що теж відповідав енерґійному рухови гетьманської булави зверненої на північ а саме: „Геть московські окупанти з України"! Який тепер надпис під памятником Хмельницького мені невідомо. Вчасі мого побуту в Києві в січни 1919, не було ніякого, старий царський надпис був цілковито зруйнований.

У цій події, що перший памятник на українській землі Хмельницькому поставив окупант, а не сам український нарід, дальше ці дві написи, один надпис окупатської московської влади, другий надпис української національної революції звернений проти чужої окупації, вже самі вияснюють достаточно й справу московського ордеру ім. Богдана Хмельницького й справу перезвання Переяслава. Ми певні, що колиб великий гетьман, визвольник України з під польського панування, нині почув про причіплення його призвища до старого Переяслава, нещасливого місця його умови з московським царем, то здрігнулисяб його кістки, де вони може ще по світу валяються. Перевернутися в гробі не міг би, бо з гробу викинув його другий окупант України Стефан Чарнецкі.

Чому не найшлиб кістки гетьмана Богдана спокою, за це, що Переяслав відзначений його назвищем, чому й той червоний ордер палив би Хмельницького огнем? Тому, саме, що Переяслав це місце найбільшої політичної похибки великого гетьмана та цілої

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

65)

І він втиснув у руку Бенедьові обвинених папірцем десять ринських самим сріблом.

— От зараз буде в нашій касі 160 ринських, — подумав собі Бенедьо, приймаючи з подякою Леонів дарунок.

— І ще прошу вас, — сказав на закінчення Леон до Бенедя, — зайдіть зараз тепер до мене на мою квартирку, я маю з вами де про що поговорити.

За цими словами Леон і Шеффель пішли, за ними вийшли робітники. Бенедьо остався, щоб позамикати всі двері і брами, і опісля пошкандибав за Леоном, роздумуючи, що такого він має йому сказати. По дорозі він вступив до хати, застав там Матія і положив на його руку до робітницької каси десять ринських сріблом, котрі дарував йому Леон.

— Щоб я вам сказав, — заговорив до нього Леон, коли Бенедьо прийшов на його квартирку. — Ви, як бачу, чесний чоловік і порядний робітник, і я, як кажу, не хотів би з вами розстатися. А мені тут до моєї нової нафтарні якраз потрібно кількох чесних і щирих людей до одної, і то не дуже тяжкої, роботи. Так от що хотів я сказати: чи не схотіли би ви, коли вам у мене робота не спрdevelop прикрилася, остатися й надалі?

— Але якаж це буде робота? Прецінь мулярська вся скінчена?

— Е, ні, не до мулярської, а так, до нафтарської, при воску, — сказав Леон.

— Але чи зумію ж я робити ту роботу, коли досі при ній не був і не знаю, як що йде? — спитав Бенедьо.

— Е, е, е, що тут уміти! — сказав Леон. — А простий хлоп, робітник більше вміє? А прецінь робить. Тут нема що вміти: пан директор покаже вам усе. Яж кажу вам, тут не про смілість йде, а про те, щоби чоловік був щирий і сумлінний та щоби, розумієте, щоби...

Леон затявся якось на слові, немов вагувався чогось.

— Щоби, — кінчив він по хвилі, — не розговорив ніде, що й як робиться в фабриці. Бо видите, тут секрет невеличкий... Мій директор вигадав новий спосіб фабрикації воску, то не хотів би, щоби то розголошувалося.

— Гм, та воно то так... — проговорив Бенедьо, не знаючи, що ліпшого сказати.

— Бо то видите, — торочив далі Леон, — у нас такі люди погані, скоро що, зараз перехоплять, та й що з того: їм зиск, а мені втрата. То я для того хотів би...

— Алеж бо то тяжко буде. Ну, нехай, що я не скажу ніщо нікому, алеж бо в фабриці, крім мене, чень же робітників багато.

— Ну, не всі потребують усе видіти й знати. В цілій фабриці все буде робитися так, як по інших фабриках, а тільки буде одна така комора окрема, і в ній буде трохи інакше. Там буде директор, ну, і треба буде пару робітників йому до помочі. Щож, можу на вас надіятися?

— Та що, — сказав Бенедьо, ледве скриваючи свою радість, — про мене. Як лиш потраплю, то буду робити. Мулярської роботи тепер і так трудно напитати, буду трібувати ще й нафтарського ремесла. А за те, щоби через мене ваш секрет не видався, за те будьте певні.

— Ну, ну, — сказав, усміхаючися, Леон, — я й сам те знаю, що ви не такий чоловік. Але знаєте, коби то ще кількох, от хоч би двох-трьох таких, як ви!... От, ви тут робили, пізнали дещо робітників, можеб ви ліпше могли дібрати до себе таких людей, яких мені треба? Я вам того дармо не схочу. а ще одне! Перша річ, розуміється, плата. Знаєте самі, то вже не мулярська робота, такої плати, як досі, не можу вам дати...

— Ну, то розуміється, — сказав Бенедьо. — Кравця та шевця не можна одним ліктем міряти.

— Отож то! А ще видите, як тут тепер у нас. Робітника напхалося, плату всюди знижують, бо, розуміється, що мені за інтерес платити дорожче, коли я можу того самого робітника мати за дешевшу плату? Але з вами то інша річ, розумієте мене. Тож я вам і тим іншим, що будуть разом з вами робити в окремій коморі, обіцяю по ринському денно, і то наперед прирікаю, що зниження ніякого вам не буде, ані касієрного не маєте платити. Чи пристаєте на таке?

Бенедьо стояв і надумувався.

(Дальше буде).

І пересічні громадяни повинні закинути ізоляціонізм

ЧУНГКІНГ, Китай (ОНА). — Повернувши з Америки до Китаю, д-р Лін Ютанг виголосив недавно промову, в якій підчеркнув обовязки пересічного громадянина в якій би країні він не жив. Д-р Лін Ютанг є американським письменником китайського роду і жив довгі роки в Злучених Державах. Він знає американські відносини і каже, що американський народ є в богатьох випадках — подібний до китайського: веселий, легкодушний, підприємчивий і не конче журиться громадськими справами. Пересічна людина, казав Лін Ютанґ, гадає, що громадськими і політичними справами має цікавитись і управляти ними фахова кляса політиканів. Але, додав Лін Ютанґ, це неправильно. Якби пересічний громадянин цікавився громадськими справами і політикою, то на світі булоб багато краще, як тепер. В першу чергу, казав Лін Ютанґ, пересічна людина моглаб недопустити до великих надужить і міжнародних воєн. Якби, скажім, пересічний громадянин вмів користати з виборчого права і вибирав до управи своєю країною людей чесних, солідних, розумних, то вони не перлиб до міжнародних воєн. В конституційних, демократичних країнах, пересічний громадянин має велике право, але, нажаль, не вміє і не хоче з него користати. Загально кажучи, він тримається тенденції — моя хата зкраю, нічого не знаю. І через це власне він багато терпить. Чому? Тому, що до управи краєм дістаються зорґанізовані політичні ґенґстери, які не лиш грабують країну дома, але злучившись з собі подібними іншими ґенґстерами, заводять на світі війни і женуть пересічного громадянина на заріз.

Як скінчиться нинішна війна, говорив Лін Ютанґ, і міжнародні тоталітарні ґенґстери будуть побиті, то аліянтські держави і їх народи мусять навязати з собою тісну співпрацю. І то не тільки лідери, політики, економісти й дипльомати, але простий народ також. В першу чергу треба взаїмного пізнання, треба щоби пересічний американець знав більше про життя і стремління пересічного китайця і наоборот. Американський народ дуже добрий, говорив Лін Ютанґ. Як я вибирався до Китаю і сказав це по радіо, то до мене наспіло велике число листів і телеґам, в яких пересічні американці просили мене передати китайському народови привітання й побажання виграти з Ніпоном війну. Пересічний американець є за те, аби Америка збільшила китайському народови воєнну допомогу і, щоби отворила двері для його еміґрації.

Дальше, говорив Лін Ютанг, американський нарід живо цікавиться народами Советського Союзу. Американський робітник й професіоналіст цінить завзяття і постанову китайського й советського народу в спільній боротьбі, і виявляє охоту більше його пізнати. Те саме, говорив Лін Ютанґ, а зауважив і в Китаю. Пересічний китаєць зараз більше цікавиться Америкою і Советським Союзом, ніж колибудь перед тим. Це дуже добрий знак, що народи бажають себе пізнати, бо вони мають велику місію до виконання. Іменно, як скінчиться війна, то вони мусять наперти на своїх представників, щоби не покидати співпрацювати з собою. Скінчивши війну, вони мусять почати співпрацю мира. Пересічний громадянин світа не може дозволити своїм провідникам бавитись ізоляціонізмом, бо як так буде, то за яких двадцять літ — може бути ще одна світова війна. Пересічний громадянин мусить впливати на державних мужів, щоби, скінчивши війну, не залазили кожний у свою шкаралупу, але щоби основували міжнародну орґанізацію і стреміли до тривкого мира на світі. З війнами треба вже раз покінчити, бо пересічний громадянин їх не хоче. Війна не приносить хісна і без неї можна обійтися. Зломавши бандитські тоталітарні держави, аліянтські державні мужі мусять іти за голосом пересічного громадянина і робити так, аби більше воєн на світі не було, а не буде їх тоді, як всі свободолюбні народи будуть з собою співпрацювати.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

НАЙМОЛОДШИЙ ҐЕНЕРАЛ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

Рівночасно з першою вісткою про тайні переговори, що довели до несподіваної і швидкої окупації північної Африки, прийшло також повідомлення про сензаційну пригоду високого американського старшини. Цей старшина висів потайки з субмарини на африканському березі і відбув важні конференції з французькими командантами, на яких усталено плян наступу. Підчас переїзду з субмарини на сушу човен перевернувся і американські старшини з трудом вирятувались, загубивши одежу і поважнішу суму грошей.

Пізніші телеґрами виявили, що тим високим старшиною був ґенерал лейтнант Марк В. Кларк, тоді ще мало відомий загалови поза фактом, що він один з наймолодших ґенералів армії та один з найвищих: йому 47 років і він високий на 6 стіп і 2 чи навіть три цалі.

Підчас африканської кампанії мало було чути про ґенерала Кларка. Щойно у телеґрамах про завзяті бої при висадці війська біля Салерно світ довідався, що там воює пята армія, зложена з американських і британських дивізій і що нею командує М. В. Кларк. Від того часу „армія ґенерала Кларка" не сходить з перших сторінок ґазет. Вона тепер прямує серед важких боїв на Рим.

Ґенерал Кларк уродився в 1896 році у Медисон Баракс, Ню Йорк, до його батько був полковником. Від дитинства його метою було військова карієра. Скінчивши середну школу, він був принятий до військової академії у Вест Пойнт і покінчив її в 1917 р.

В першій світовій війні Кларк був ранений в боях у Франції і дістав медалю Багряного Серця (Ордер оф ди Перпл Гарт). Вернувши до Америки, продовжував свою військову службу на різних постах, здобуваючи собі щораз більше признання і пошану, як військовий знавець першої кляси.

Оповідають, що коли у Вест Пойнт його спитали, що його найбільше інтересує, він просто відповів: „Скінчити школу і стати офіцером". При цьому він мав на думці не „шаржу" і почести, а зміст військового старшинства: знання воєнного мистецтва і уміння пристосувати його в практиці, коли прийде потреба. Ще по сьогодня Кларк читає майже виключно військові твори та життєписи відомих полководців, чим постійно збільшує своє військове знання.

В цій війні імя ґенерала Кларка згадали перший раз з нагоди приїзду високих американських старшин до Лондону в травні 1942 року. Він там брав участь у конференціях, на яких виробляли пляни інвазії Европи. Зараз після цього проголошено його призначення командантом американських сухопутних сил в Анґлії.

Ґенерал Кларк належить до тої військової школи, яка далі вважає піхоту головною остоєю кожної армії. Він знаменито розуміє, і як показується в італійській кампанії, так же зручно використовує всі новітні уліпшення, з тенками, літаками, панцирними байдаками і модерною артилерією включно, однак є тої думки, що остаточне рішення у битві таки приносить піхота. Тому Кларк старається, щоб його частини були як найкраще вишколені і здисципліновані, а заразом належно заосмотрені і забезпечені механізованими сухопутними й повітряними відділами.

Що його тактика правильна, видно з дотеперішних успіхів. Території, яку займе Кларкова піхота, ніякі протинаступи не в силі відбити. Його наступ повільний, але певний, втрати по змозі як найменші, удари сильні, рішучі й певні. Наймолодший ґенерал веде свою армію з обережністю, досвідом і певністю ветерана.

Кларк має сина й дочку. Дочка ходить до школи у Вашинґтоні, вісімнацятьлітній син, слідом діда й батька, вчиться у Вест Пойнт.

Загальна Рада — ФЛІС.

НА ФАШИСТІВ ЧЕРГА.—Міська рада в Кастілічіо дель Саврі в Італії складалася зо самих фашистів. Як британська восьма армія ввійшла до міста, вона перебрала міський уряд, а фашистів забрала до вязниці. На світлині: британські вояки відводять двох міських радних до вязниці.

ЮГОСЛАВСЬКІ ТОВАРИСТВА КРИТИКУЮТЬ СВІЙ УРЯД.

ЛОНДОН, (ОНА). — Чотири югославські товариства в Анґлії відбули в Лондоні масовий мітінґ і приняли резолюції, в яких критикують поведінку свого уряду. Мітінґ уладжено заходом товариства югославських журналістів, культурної асоціяції, товариством югославських моряків і товариством вільної Югославії.

В принятій на вічу резолюції говориться, що уряд Югославії „не заслугує на те, щоби його звати представником і виразником думок і настроїв югославського народу". Віче чотирьох югославських товариств в Лондоні ствердило, що цей уряд занедбував виконувати свої елементарні обовязки на вигнанні.

На вічу виступали з промовами люди, які щойно втекли з Югославії, і казали, що уряд недопустив на окуповану партизанами територію медикаментів, поживи й амуніції; що він дотепер не признав армії партизан і, що до сьогодні не домагався, щоби премієр Бадоліо викинув з свого ґенерального штабу двох ґенералів, Роатти й Амброзія, які командували італійськими окупаційними силами в Югославії і поводилися так, що югославський народ уважає їх воєнними кримінальниками.

Вище згадані югославські товариства в Анґлії є за те, аби ґенерал Міхайловіч перестав воювати з партизанами і, щоби всі збройні сили злучилися в одну армію і старалися вигнати з рідного краю ненавистного окупанта. Хто такої злуки не хоче і ділає на свою власну руку, той не може називатися югославським патріотом.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЧИ ҐЛЬОРИФІКАЦІЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ЦЕ ЩОСЬ НОВЕ У ВІДНОСИНАХ МОСКВИ ДО УКРАЇНИ?

(Докінчення зо сторони 2-гої)

го українського народу. Про це писав Тарас Шевченко у своїй поемі Великий льох, що він став прокляттям не тільки українського народу як цілости, але й тих, що якунебудь мали стичність з тим кроком гетьмана. Душа суботівської дівчини, товаришки діточих літ Юрася Хмельниченка по нині не може найти спокою та блукається як проклята за це тільки, що з повними коновками перейшла з водою тоді, коли гетьман їхав у той нещасний Переяслав Москві присягати. Відомо, що перейти з повними коновками, по повірю українського народу, означає поводження справи, з порожними неповодження.

Ось вимок зі Шевченкового Великого Льоху:

„Дивлюсь... гетьман з старшиною...
Я води набрала
Та вповні шлях і перейшла;
А того й не знала,
Що він їхав в Переяслав
Москві присягати...!
І вже ледве я, неледве
Донесла до хати —
Оту воду... Чом я з нею
Відер не побила!
Батька, матір, себе, брата,
Собак отруїла
Тією клятою водою!
От за що караюсь,
От за що мене сестрички,
І в рай не пускають.

Так само про цей проклятий Переяслав з року 1654 як Шевченко думав теж сам Богдан Хмельницький тільки вже рік пізніше. Перед своєю смертю сам гетьман скасував цю нещасливу Переяславську Угоду, якої цар не дотримував вже по двох роках, Хмельницький шукав оборони України у приязних відносинах зі Швецією всупереч волі царя.

Нинішні історичні досліди вияснюють ту справу зовсім основно і це мабуть було причиною, що автори казьонної історії України, про яку я недавно писав, приліпили Хмельницькому латочку „буржуйства".

Старим шляхом царської пропаганди.

Що властиво нині славить заведення ордеру ім. Хмельницького та дочіпка слова Хмельницький до назви міста Переяслава? Чи може славить Хмельницького за всі його вчинки? Ніколи в світі! Ці дві події мають на меті тільки прославляти велику помилку Богдана Хмельницького, Переяслав, початок утрати самостійности українського народу. Перезвання Переяслава про це найясніше говорить. Москва ґльорифікує у Хмельницького то, що Тарас Шевченко та з ним цілий український нарід по нині проклинає, а це заведення України в московську неволю.

Зрештою ця ґльорифікація Хмельницького це не новина. Продовж другої половини 19. століття стоси паперу списали царські історики, так званої западно-русскої школи, про Хмельницького. Все з найбільшими детайлями розробили його визвольну боротьбу проти Польщі, але все докладно замовчували, що думав Хмельницький та його близші співробітники думали про Москву. Це все мало на ціли однобічно розвинути пропаґанду українців тільки проти одного противника, Польщі, замовчуючи про другого, себто про Москву.

Такий самий спосіб пропаґанди присвоїла собі нині червона пропаґанда для баламучення українських людей. Все багато пишеться про польських панів, але нічого про московських комісарів. От так коби написали про одних і про других, ось тоді українські люди малиб ясний образ положення України.

Чому не перехрещують міст України іменами других заслужених українців?

Московська влада на Україні прославлює тільки Хмельницького й то не Хмельницького динамічного самостійника, тільки Хмельницького слабого, притисненого конечностями йти на умову з царем, резиґнувати зі здобутків дорого окупленої національної революції. Таке прославлювання Хмельницького не має ніякого значіння для українського народу, воно й на крок не означає якоїнебудь зміни відношення Москви до України. Доказом такої зміни булоб колиб Московщина памятала не тільки про Хмельницького, звязаного з нещасливим Переяславом, але колиб так нагадала собі та прославила інших корифеїв українського духа: Сагайданчого, Петра Могилу, Дорошенка, Сковороду, та позволила українському народови спомянути й гетьмана Мазепу, а не оплюгавлювати його память так, як ось хочби в останній большевицькій історії України.

Сама ґльорифікація Богдана Хмельницького не означає нічого нового, бо й царі ставили памятник Богданови Хмельницькому за його помилки. Поворот до прославлювання Б. Хмельницького це радше поворот на старі рейки царської політики відносно України.

Вкінці й самі назви міст ще нічого не значать, важні тут факти та дійсність. Тисяча разів більше значіння від установлення ордеру ім. Б. Хмельницького малоб відкликання з України московського диктатора Хрущова, скасування взагалі призначування різних Гречух чи Корнійчуків Москвою а передання українському народови право вибирати собі тих, що мають правити Україною.

Міліони разів більше значіння від пустих назв та слів малоб це, колиб так український нарід дістав сам змогу господарити багатствами своєї землі та не мусів сам пригибати з голоду на те тільки, щоб будувати нову імперію нових царів.

ЛЮДИ, ЩО ВИГЛЯДАЮТЬ ЯК ЛЕОПАРДИ.—Коли американські вояки в тропікальних краях ідуть воювати в джунглі, вони одягаються в спеціяльні джунглеві уніформи, в яких людину в джунглях важко доглянути. На світлині, знятій на побережжю Ґвадалканалу, маринарі заняті вивантажуванням провіянтів з корабля.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШУКАЄ ЗНАЙОМИХ.

(Гр. Скубяк з Йонґставну, Огайо, — 1699 Silliman Street, Youngstown, O. — одержав через свого сина, котрий тепер служить в армії в Англії, письмо від принагідного приятеля сина, галицького українця Івана Булки, в котрім цей пише):

„Рідні! Бодай кілька слів позволю собі написати, помимо, що не знаю вас, а ви мене. Якщо в вас беться українське серце, ви співчуєте мені, що я українець, живу на чужині самотний, не чуючи українського слова. Стрінув я вашого Івана; як довідався, що й він українець, втішився ним як своїм братом. Тепер переписуємося з ним і помагаєм собі взаїмно.

Багато паперу потребував би я, якби хотів вам написати, що я за один і як дістався до [illegible] Англії. Коротенько опишу. Моє імя Іван Булка, уроджений в селі Стенятині, повіт Сокаль, воєвід. Львів. У 1940 році арештували мене Совети, засудили на 10 років вязниці і вивезли на Камчатку, 45 кл. від Аляски. Коли Сікорскі підписав договір з Советами, мене звільнили і забрали до польської армії. Так й до сьогодня я мучусь тут.

За що мені головне розходиться? Яб хотів відшукати своїх знайомих, котрі є в Америці і Канаді. Просивби вас, може ви таких знаєте або в ґазети оголошення пішліть до Канади. На моє назвисько напевно хтось зголоситься і напише на адрес вашого Івана, а він мені цей лист пришле, а може колись по війні напише до мойого дому, бо за мене ніхто нічого не знає навіть, чи я живу чи помер. Я не знаю, що дальше зі мною буде; може вкоротці піду на фронт. Може знаєте такі назвиська: Хомяк, Чайківський, Фелюшко, а в Канаді: Стефанюк, Гандзя Потапчук (звана Саміло-ва), Кубак, Кней, Пилипишин.

Це моя прозьба до вас. Потрудіться моєю справою, а я вам буде за це вдячний. Зрозумійте, що прикро жити на чужині самотному, не чуючи навіть своєї мови.

РОМЕЛЬ НАСТУПАЄ НА ЮГОСЛАВСЬКИХ ПАРТИЗАН.

КАЇРО, Єгипет, (ОНА). — З Югославії надійшла вістка, що там ведуться кріваві битви. Ґенерал Ромель наступає на армію партизан і розбиває її. Партизанський ґенерал Тіто, не має видно узброєних загонів, мусить уступати. Його люди є завзяті і добре вишколені до партизанської боротьби вояки, але, кажуть, німці кинули на Балкан велику силу війська і партизани мусять уступати.

Югославський уряд в Каїро переконаний, що німці остаточно будуть побиті, але гадає, що як вони рішаться зробити в Югославії оборонну лінію своєї „европейської твердині", то Югославія буде знищена до такої міри, як Україна. Там, кажуть, німці не лишають каменя на камени, але здається, що в Югославії буде те саме.

Молодий югославський король Петро журиться, що як німці рішаться не впустити аліянтських військ до Европи через Балкан, то йому не зараз прийдеться вертати додому. Він вислав ґенералови Міхайловичови ноту, щоби Міхайлович координував з партизанами і, щоби не витрачував свої сили на братовбивчу боротьбу з ними. Тепер, каже, король Петро, не час на міжусобиці. Нема, каже, він ліпших і гірших югославських громадян. Тепер ми всі в неволі лютого націстського ворога і треба, щоби всі діючі сили [illegible] сербського, хорватського і словінського народів звернули в сторону дикого окупанта. Він мусить бути знищений і прогнаний з Югославії в першу чергу нашими власними силами. Тому не підриваймо їх взаїмною боротьбою.

З Болгарії телеґрафують, що Ромель зібрав в Югославії велику німецько - болгарську армію і пустився зломати в Югославії партизанський рух. Німецькі окупаційні власти видали відозви, в яких кажуть, що як окремі партизанські загони здадуться з пальною зброєю, то німці дадуть їм амнестію. Але югославські збігці в Каїро гадають, що таких партизанів, які здавалисяб з пальною зброєю, в Югославії нема. Партизани, кажуть, вони це правдиві местники югославянського народа і вони добровільно зброї не зложать.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Святочне відкриття домівки Централі СУА.

В неділю, 17. жовтня, відбулись перші збори нововибраної Головної Управи Союзу Українок Америки в новій Централі у Філядельфії, в будинку Товариства Американських - Українських Горожан, 866 норт 7-ма стр. З Ню Йорку перевезено обстанову, і членки управи й гості застали уже домівку гарно уладжену у великій привітній світлиці.

В засіданні взяли участь: Олена Лотоцька, голова; Олена Штогрин, Анна Бодак і Олена Мудрик, заступниці голови; Анна Сивуляк, Павлина Панамаренко і Оля Василенко, секретарки; Марія Бабяк, касієрка; Аннета Кмець, Анастазія Ваґнер, і Анна Бойко, предсідательки комісій; Тетяна Костик, Катерина Стефанович і Марія Марусевич, членки контрольної комісії. Неприявність оправдали Клявдія Олесницька, головна орґанізаторка; Марія Сена, заступниця голови; Олена Горбаль, предсідниця пресової комісії; Юлія Яремова, почесна голова. Крім того як гості приїхали членки старого уряду: Стефанія Абрагамовська, Петронеля Костецька і Параска Бенцаль.

Постановлено повести кампанію за новими членками для відділів; головна орґанізаторка п. Клавдія Олесницька обїде в цій справі громади, де вже є відділи або є можливість нові відділи заложити.

Постановлено поширити продаж Ювилейної Книжки СУА.

Одобрено заходи, щоб виставити в Метрополитен Опера в Ню Йорку оперу „Відьма" українського композитора Павла Печеніги Углицького й рішено звернутись до відділів, щоб вони підперли акцію.

Рішено піддержати обєднану допомогову акцію для Рідного Краю.

Постановлено видавати власну газету, що два тижні, в обємі 8 сторін. Візвано відділи, які ще не прислали пресового за 1941 і 1942 рік, щоб поспішилися з його висилкою.

Рішено віднестися з закликом до українських патріотів й патріоток, які бажають піддержати громадську працю українськго жіноцтва в Америці, помогти цьому новому виданню датками на пресовий фонд СУА.

В 6. годині відбулась у великій салі Товариства Горожан вечеря для членок Головної Управи й запрошених гостей. Засіло до вечері 90 осіб. До столів подавали молоді членки СУА в українських строях. Вечором проводила перша заступниця голови п. Олена Штогрин. Промовляли місцеві й позамісцеві гості. Пані Аннета Кмець, уступаюча голова Організації, провела присягу нововибраним урядничкам й передала урядування.

На заклик п. Анни Бойко переведено збірку на пресовий фонд СУА, яка принесла $167.50. Найбільшу жертву зложила панна Стефа Абрагамовська, в сумі $25. Членки Драматичного Кружка СУА у Філядельфії відспівали вязанку українських пісень.

Анна Сивуляк,
писарка СУА.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й.—Тов. „Жидачів", від. 393, відбуде свої місячні збори не 2-гої, як звичайно, тільки 1-шої неділі, то є 7. листопаду в церковній галі, 334 Іст 14. вул., в годині 3-тій попол. До тепер ми доказали ділом, що ми вміємо оцінити те, що Батько-Союз надав нам чартер й приняв все членство, котре відповідало вимогам Союзового статуту, але це все ще за мало. Тому просимо всіх членів і членщь запросити на ці недільні збори ще всіх своїх знайомих й сусідів, бо на збори прибуде органі- [illegible] привести зо собою бодай одного дорослого члена, а також впишіть діти, то в цей спосіб ми дійсно оцінимо ту щиру працю, котру вложив до нашого Тов. п. Загаєвич! Тож всі до праці як один! Хай і ваше Товариство як вже не перше, то хай буде бодай між першими відділами нашої метрополітанської округи в Ню Йорку в Золотім Ювилею У. Н. Союзу! — За уряд: В. Гордишиський, рек. секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться 6. листопаду в св. Бенедикт галі, 435 Мейн ул. Просимо кожного члена особисто прийти на збори, принести з собою членські книжочки, а хто має більше як три місяці залеглости, нехай старається заплатити, бо інакше буде суспендований без огляду на ричини. Кожний член і членица нехай не пожалує часу в цю суботу і прийде на збори, бо будемо мати дуже важні справи до вирішення. — За уряд: С. Вінярський, предс.; А. Зелінський, кас.; М. Матияш, фін. і рек. секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 4. листопаду 1943 р. помер у 47. році життя

ВАСИЛЬ ПЕРДАК,

член відділу 156 У. Н. Союзу в Честер, Па.

Покійний походив із села Лібозов, пов. Лісско, Галичина. До У. Н. Союзу вступив у 1924 році. Полишив у смутку родину і знайомих. Похорон відбудеться в понеділок рано, 8. листопаду.

В. Й. П.! В. Ковальчук, секр.

БОРОТЬБА МІЖ ЮГОСЛАВСЬКИМИ ПАРТИЗАНАМИ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

Ген. Йосіп Броз „Тіто" подає, що німці почали нову офензиву проти його партизанів у Словінії. Він подає, що його вояки захопили ґенерала Джукановіча, що співпрацював з Міхайловічом, та 30 офіцирів з його штабу.

Тимчасом Югославське Інформаційне Бюро опублікувало телеґраму ґен. Міхайловіча з низкою закидів проти партизанів Тіта, котрих називається комуністами.

Подаючи вістку про ці обяви загостреної боротьби між ґрупами в Югославії, кореспондент „Ню Йорк Тамсу" пише з Каїра: „З цеї віддалі важко сказати, де є правда між цими суперечними обвинуваченнями".

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 865. Підозріння.

Викинений гнучким деревом Тарзан перелетів понад колючий дріт і впав на подвіря концентраційного табору. Як він зіскочив...

...він замітив недалеко стоячого сторожа, але цей видно не бачив самотнього пришельця.

Тарзанови досі сприяло щастя, і це зробило його неосторожним. Нагло йому прийшла до голови несподівана думка:

Чи не знали його вороги про його прихід? Чи не вели вони його в западню?